

Broj:

Podgorica, 27.10.2022. godine

MINISTARSTVO PROSVJETE

n/r ministru Mr Miomiru Vojinoviću

Zahtjev

Ministarstvo prosvjete je Aktom br. 01-011/22-1891/2 od 06.10.2022. godine dostavilo zahtjev koji je zaveden u Agenciji za zaštitu konkurencije (u daljem tekstu: „Agencija“) pod br. UPI-05-430/22-92/1 od 10.10.2022. godine, za produženje roka garancije SZ „Solidarno“ Podgorica. Zahtjev je dostavljen na ocjenu usklađenosti prijave državne pomoći sa Zakonom o kontroli državne pomoći i u prilogu je dostavljen Obrazac 1 Prijave državne pomoći, koji je zaveden kod Agencije pod brojem UPI-05-430/22-92/2 od 10.10. 2022. godine.

Ministarstvo prosvjete je dopunilo zahtjev Aktom br. 01-011/22-1891/3 od 12.10.2022. godine, zaveden u Agenciji pod br. UPI-05-430/22-92/3 od 14.10.2022. koji sadrži:

1. Uvjerenje iz kaznene evidencije Ministarstva pravde za SZ „Solidarno“ Podgorica br. 11-0702-18055/22 od 12.10.2022. godine;
2. Uvjerenje Osnovnog suda u Podgorici, Ku 2022/9010 od 06.10.2022. godine, da se protiv Izvršnog direktora SZ „Solidarno“, Zorana Stanišića ne vodi krivični postupak;
3. Izjašnjenje na zaključke listova SZ „Solidarno“ br. 1106 od 07.10.2022. godine;
4. Izjava o realizaciji investicije „SZ Solidarno“ br. 1102 od 07.09.2022. godine;
5. Izjava SZ „Solidarno“ broj: 1101 od 07.10.2022. godine;
6. Izjava SZ „Solidarno“ da se zadruga ne može smatrati društvom u poteškoćama br. 1097 od 07.10.2022. godine;
7. Bilans stanja i bilans uspjeha za SZ „Solidarno“ na 31.08.2022. godine;
8. Bilans stanja i bilans uspjeha za SZ „Solidarno“ na 31.12.2021. godine;
9. Bilans stanja i bilans uspjeha za SZ „Solidarno“ na 31.12.2020. godine;
10. Potvrda CBCG br. 05-6926-2/2022 od 07.10.2022. godine da SZ „Solidarno“ nije u blokadi;
11. Predmjer i predračun radova za završetak stambenih zgrada L1, L2 L3 br. 1120/4 od 12.10.2022. godine;
12. Urgencija SZ „Solidarno“ br. 1087 od 05.10.2022. godine.

Ministarstvo prosvjete je drugi put dopunilo dokumentaciju Aktom br. 01-600/22-2369/3 od 26.10.2022. godine, zaveden u Agenciji pod br. UPI-05-430/22-92/4 od 26.10.2022. godine, koji sadrži:

- Akt Ministarstva finansija i socijalnog staranja broj: 06-4880/1 od 29.10.2021. godine;
- Aneks V Garancije broj: 06-3157/1 od 20.07.2015. godine;
- Aneks VI Garancije CKB Banke od 28.10.2021. godine;
- Zaključke Vlade Crne Gore, 04-5232 od 28.10.2021. godine;
- Nacrt Aneksa VII CKB Banke od oktobra 2022. godine.

Opis zahtjeva

Postupajući u predmetnoj stvari, Agencija je izvršila uvid u dostavljenu dokumentaciju i utvrdila da:

U Prijavi državne pomoći (Obrazac 1) Ministarstvo prosvjete navodi da se prijava ne odnosi na državnu pomoć, da je u pitanju indirektno dodjeljivanje, odnosno zahtjev za produženje garancije Vlade Crne Gore korisniku SZ „Solidarno“ Podgorca, da se ne radi o privrednom društvu u poteškoćama, u skladu sa definicijom iz Pravilnika o listi pravila državne pomoći – Smjernice o državnoj pomoći za spašavanje i restrukturiranje nefinansijskih privrednih društava u poteškoćama (2014/C 249/01).

U prijavi je uključena i klauzula o mirovanju koja znači da davalac pomoći istu može dodijeliti nakon ocjene Agencije, te da je mjera pomoći u obliku garancije države, zatim da je u pitanju individualna pomoć, da garancija iznosi najviše 5,280,000.00 eura što predstavlja 80% kredita čije je trenutno stanje duga 6,209,398.50 eura, kao i obrazloženje zbog čega je neophodno dodijeliti navedenu državnu Garanciju. Takođe je navedeno da je izvor finansiranja budžet države, da nema kumulacije, kao i da prijava ne sadrži povjerljive podatke.

U Potvrdi Centralne banke Crne Gore br. 05-6926-2/2022 od 07.10.2022. godine navedeno je da račun SZ „Solidarno“ na dan izdavanja iste potvrde, nije u blokadi.

Iz Uvjerenja Osnovnog suda u Podgorici Ku 2022/9010 od 06.10.2022. godine proizilazi da se Stanišić Zoran ne nalazi u evidenciji za krivična djela iz nadležnosti ovog suda, pa se protiv istog sada ne vodi krivični postupak.

U izjavi izvršnog direktora SZ „Solidarno“, Zorana Stanišića, navodi se da se SZ „Solidarno“ ne može smatrati za privredno društvo u poteškoćama, odnosno potvrđuje se da SZ „Solidarno“ kao neprofitna organizacija ni po kom osnovu ne može smatrati kao privredno društvo u poteškoćama koje bi bez intervencije države doživjelo gotovo siguran prestanak poslovanja, kako u kratkoročnom, tako i u dugoročnom periodu, kao i da preduzeće posluje stabilno.

Iz Izjave o roku završetka kolektivno stambenih objekata L1, L2 i L3 na urbanističkoj parceli br.18 i 19 u Bloku br.15, koju čine dijelovi katastarskih parcela broj: 466/24 i 466/1, KO Budva u zahvatu DUP-a „Dubovica I“ u Budvi, za potrebe zadrugara – prosvjetnih radnika u Opštini Budva, ovjerena od strane notara, proizilazi da izvršni direktor Zoran Stanišić izjavljuje pod punom moralnom, materijalnom i krivičnom odgovornošću da će učiniti sve profesionalne

napore da se projekat završi u predviđenom roku zavisno od produženja državne Garancije, koji odredi Agencija.

Iz Nacrta Aneksa broj: VII Ugovora o kreditu br. 0042101027516, koji se u sistemu banke vodi pod brojem 3022-00-5 od 20.07.2015. godine proizilazi da se mijenja član 2 stav 1 tačke b), c) i f) ugovora na način što se produžava rok odobrenog kredita, mijenja kamatna stopa i provizija za obradu kredita tako da nakon izmjene ovaj stav glasi:

b) redovna kamatna stopa: 4.5% + 3M Euribor (ukoliko je Euribor negativan, isti će se računati nula (0));

c) provizija za obradu kredita: 0,1% od iznosa kredita, plaća se prija implemenacije ovog Aneksa;

f) način i rok otplate kredita: jednokratno o dospjeću i ističe 31.10.2023. godine.

S obzirom na to da član 11 stav 2 Zakona o kontroli državne pomoći („Sl. list CG“, br. 12/18) (u daljem tekstu: „Zakon“), precizira da je za istinitost i tačnost podataka navedenih u prijavi državne pomoći odgovoran podnosilac prijave, Agencija je prilikom ocjene predmetnog Nacrta Aneksa broj VII, te dostavljene dokumentacije, uzela u obzir odgovornost davaoca državne pomoći (kao podnosioca prijave državne pomoći) i ovo mišljenje zasnovala na podacima i informacijama sadržanim u dokumentaciji dostavljenoj od strane Ministarstva prosvjete.

Ocjena

Prilikom zauzimanja stava po dostavljenom zahtjevu Agencija je uzela u obzir uslove propisane Pravilnikom o listi pravila državne pomoći, prilogom 5, tačka 3.2 Obavještenja Komisije o primjeni člana 87 i 88 Ugovora o Evropskoj zajednici na području državnih pomoći u obliku garancija ((2008/C 155/02) str. 264-272)) („Sl. list CG“ br. 35/14 ... 52/22).

S obzirom na to da se garancije koje je direktno dala država, tj. centralne, regionalne ili lokalne vlasti, kao i garancije koje su kroz izvore države dali drugi organi pod kontrolom države, kao na primjer preduzetnici, a koja se mogu pripisati državnim organima, mogu se smatrati državnom pomoći, Agencija je najprije cijnila da li predmetna garancija koja se produžava u korist SZ „Solidarno“, predstavlja državnu pomoć u smislu člana 2 Zakona.

Članom 3.2. Obavještenja Komisije o primjeni člana 87 i 88 Ugovora o Evropskoj zajednici na području državnih pomoći u obliku garancija, propisano je da se prisustvo državne pomoći kod dodjele garancije isključuje kada su ispunjeni sljedeći uslovi:

- 1) da se dužnik ne nalazi u finansijskim teškoćama;
- 2) obim garancija može se pravilno izmjeriti u trenutku njene dodjele, odnosno da garancija mora biti vezana za određenu finansijsku transakciju, za fiksni najviši iznos i mora biti vremenski ograničena;
- 3) garancija ne pokriva više od 80% neotplaćenog zajma ili druge finansijske obaveze;
- 4) za garanciju je plaćena tržišno formirana naknada.

Agencija je na osnovu dostavljene dokumentacija, cijnila ispunjenost svakog uslova pojedinačno, kako je bliže opisano u nastavku ovog obrazloženja:

1. Dužnik se ne nalazi u finansijskim teškoćama.

Agencija je analizirala finansijske izvještaje dostavljene uz prijavu pomoći za 2020., 2021. i 2022. godinu (na dan 31.08.2022. godine), kao i potvrdu CBCG br. 05-6926-2/2022 od 07.10.2022 godine, iz koje proizilazi da račun SZ „Solidarno“ na dan izdavanja potvrde nije u blokadi.

Takođe, Izjavom ovjerenom od strane notara broj: 1097 od 07.10.2022. godine, izvršni direktor SZ „Solidarno“, Zoran Stanišić potvrđuje činjenicu kojom se da zaključiti da SZ „Solidarno“ kao neprofitna organizacija koja je osnovana sa ciljem rješavanja stambenog pitanja prosvjetnih radnika Crne Gore, ni po kom osnovu ne može smatrati kao privredno društvo u poteškoćama koje bi bez intervencije države doživjelo gotovo siguran prestanak poslovanja, kako u kratkoročnom, tako i u dugoročnom periodu, kao i da preduzeće posluje stabilno, što se može zaključiti iz realizacije svih projekta od osnivanja 2002. godine zaključno sa 2022. godinom.

Dodatno, Agencija je primjenila kriterijume iz Smjernice o državnoj pomoći za spašavanje i restrukturiranje nefinansijskih privrednih društava u poteškoćama (2014/C 249/01). U ovim smjernicama smatra se da je privredno društvo u poteškoćama ako je bez intervencije države gotovo siguran prestanak njegovog poslovanja u kratkorocčnom ili dugoročnom periodu. Stoga se smatra da je privredno društvo u poteškoćama ako je ispunjen najmanje jedan od sljedećih uslova:

1. U slučaju društva sa ograničenom odgovornošću ako je više od polovine njegovog upisanog osnovnog kapitala izgubljeno zbog akumuliranih gubitaka.

To se događa kada se odbijanjem akumuliranih gubitaka od rezervi (i svih drugih elemenata koji se generalno smatraju dijelom sopstvenih sredstava društva) dobije negativan kumulativni iznos koji prelazi polovinu upisanog osnovnog kapitala.

2. U slučaju društva u kojem barem neki članovi imaju neograničenu odgovornost za dug društva, ako je više od polovine njegovog kapitala prikazanog u finansijskim izvještajima društva izgubljeno zbog akumuliranih gubitaka.

3. Ako je privredno društvo predmet opšteg postupka zbog insolventnosti ili ispunjava kriterijume u skladu sa domaćim pravom da se protiv njega na zahtjev povjerilaca pokrene opšti postupak zbog insolventnosti.

4. U slučaju privrednog društva koje nije MSP ako je tokom posljednje dvije godine:

i. odnos knjigovodstvenog duga prema kapitalu privrednog društva bio veći od 7,5 i

ii. EBITDA koeficijent pokriva kamata privrednog društva bio niži od 1,0.

Uvidom u finansijske iskaze - bilansi stanja za 2020. 2021. i 2022. godinu, utvrđeno je da SZ „Solidarno“ nema akumuliranih gubitaka, te da nije došlo do umanjenja kapitala usljed akumuliranih gubitaka. U tom slučaju, nijesu ispunjeni uslovi da se SZ „Solidarno“ mogu smatrati privrednim društvom u poteškoćama u smislu tačaka 1. i 2. prethodno navedenih Smjernica.

Uzimajući u obzir Izjavu SZ „Solidarno“ br. 1097 od 07.10.2022. godine, kojom se potvrđuje da se ne radi o privrednom društvu u poteškoćama i činjenicu da Agencija nema drugih saznanja o ispunjavanju kriterijuma da protiv SZ „Solidarno“ može biti pokrenut postupak zbog insolventnosti, Agencija je ocijenila da ne postoje ni kriterijumi iz tačke 3. naprijed navedenih Smjernica. Tačka 4. navedenih Smjernica odnosi se na društva koja nijesu mala i srednja preduzeća, a SZ „Solidarno“ prema broju zaposlenih i ostvarenim prihodima svrstava se u skladu sa domaćim zakonodavstvom u mala preduzeća.

Na osnovu svih prethodno navedenih kriterijuma i dostavljenih dokaza, kao i činjenice da je Ministarstvo prosvjete u Obrascu 1 navelo da predmetno privredno društvo nije u poteškoćama, Agencija zaključuje da se radi o preduzeću koje nije u teškoćama, u smislu definicije izvedene u Smjernicama o državnoj pomoći za spašavanje i restrukturiranje nefinansijskih privrednih društava u poteškoćama.

2. Obim garancija može se pravilno izmjeriti u trenutku njene dodjele.

Ovo znači da je garancija vezana za određenu finansijsku transakciju, za fiksni najviši iznos i da će biti vremenski ograničena.

Iz Nacrta Aneksa broj VII Ugovora o kreditu br. 0042101027516, koji se u sistemu banke vodi pod brojem 3022-00-5 od 20.07.2015. godine proizilazi i da se mijenja član 2 stav 1 tačke b), c) i f) ugovora na način što se produžava rok odobrenog kredita, mijenja kamatna stopa i provizija za obradu kredita tako da nakon izmjene ovaj stav glasi:

b) redovna kamatna stopa: 4.5% + 3M Euribor (ukoliko je Euribor negativan, isti će se računati nula (0));

c) provizija za obradu kredita: 0,1% od iznosa kredita, plaća se prija implemenacije ovog Aneksa;

f) način i rok otplate kredita: jednokratno o dospjeću i ističe 31.10.2023. godine.

Uvidom u službene evidencije, Agencija je utvrdila da je Vlada Crne Gore izdala Garanciju SZ „Solidarno“ br. 06-315/1 od 20.07.2015. godine u iznosu do 80% odobrenog kredita po osnovu Ugovora o kreditu br. 0042101027516 od 20.07.2015. godine.

U članu 2 predmetnog ugovora navedeno je da Banka odobrava kredit uz uslov da Vlada Crne Gore izda Garanciju u iznosu do 80% iznosa stanja duga (a najviše do maksimalnog iznosa od 5,280,000.00 eura), uvećan za kamate i druge troškove koji se odnose na navedeni dio kredita.

3. Garancija ne pokriva više od 80% neotplaćenog zajma ili druge finansijske obaveze.

Ako je finansijska obaveza u potpunosti pokrivena državnom garancijom, Evropska komisija smatra da je povjerilac manje motivisan da pravilno procijeni, osigura i minimizira rizik koji proizlazi iz kreditiranja, te je od velikog značaja da ispravno procijeni kreditnu sposobnost dužnika. Takvu procjenu rizika isto tako ne mora uvijek da izvrši državni garant, uslijed

nedostatka načina da to učini. Nedostatak motivacije za minimiziranje rizika ne vraćanja zajma može da podstakne povjerioce da ugovore zajmove sa većim komercijalnim rizikom od uobičajenog, te se na taj način može povećati iznos visokorizičnih garancija u državnom portfoliju. Kako bi se osiguralo da povjerilac u stvarnosti snosi dio rizika, posebna pažnja mora se obratiti na sljedeća dva aspekta:

- kada se iznos zajma ili finansijske obaveze smanjuje tokom vremena, na primjer zato što je počelo otplaćivanje zajma, garantovani iznos mora srazmjerno da se smanjuje, na takav način da u svakom trenutku garancija ne pokriva više od 80% neotplaćenog zajma ili finansijske obaveze,
- povjerilac i garant moraju gubitke da podnose srazmjerno i na jednak način. Isto tako, neto povraćaj (tj. prihodi bez troškova obrade zahtjeva) proizašao iz sanacije duga od hartija od vrijednosti koje je dao dužnik mora srazmjerno da smanji gubitke koje snose povjerilac i garant.

4. Za garanciju je plaćena tržišno utvrđena cijena.

Svako preuzimanje rizika treba da bude nagrađeno odgovarajućom premijom na iznos garancija ili iznos kontragarancije. Garancija ne sadrži pomoć kada je cijena plaćena za garanciju makar toliko visoka kao odgovarajuća referentna vrijednost za premije garancije koja se može naći na finansijskim tržištima. Ako se odgovarajuća referentna vrijednost za premije garancija ne može naći na finansijskim tržištima, ukupni finansijski trošak garantovanog zajma, uključujući kamatnu stopu zajma i premiju garancije, mora da se uporedi sa tržišnom cijenom sličnog zajma bez garancije. U oba slučaja, kako bi se odredila odgovarajuća tržišna cijena, trebalo bi uzeti u obzir karakteristike garancija i osnovnog zajma. Ovo uključuje: iznos i trajanje transakcije; osiguranje koje daje dužnik i druga iskustva koja utiču na procjenu stope naplate; vjerovatnoću neizvršavanja obaveza dužnika koja proizlazi iz njegove finansijske situacije, njegovog sektora djelatnosti i očekivanja; kao i drugih ekonomskih okolnosti.

Dakle, dužnik se klasifikuje prema ocjeni rizičnosti. Ovu klasifikaciju i pomoć Ministarstvu prosvjete prilikom oblikovanja tržišne cijene koju je potrebno naplatiti SZ „Solidarno“, može da pruži međunarodno priznata agencija za rangiranje, ili, ako je dostupna, unutrašnja ocjena koju koristi banka koja daje osnovni zajam.

Dodatno, Ministarstvo prosvjete može da sprovede poređenje cijena koje na tržištu plaćaju slično rangirana preduzeća. Takođe, kako bi se utvrdila tržišna cijena produženja roka važenja garancije, kao i monitoring da li je realna cijena od SZ „Solidarno“ naplaćena i prilikom izdavanja garancije, Agencija predlaže primjenu kriterijuma sadržanih u Obavještenju Komisije EU o reviziji metode o određivanju referentnih i diskontnih stopa ("Službeni list EU", br. C 14/2008) i BIS Working Papers No 207 (<http://www.bis.org/publ/work207.pdf>).

Zaključak

U vezi sa Rješenjem Agencije br. UPI-01-430/21-120/3 od 28.10.2021. godine, kojim je ocijenjeno da Nacrt Aneksa broj VI Ugovora o kreditu 0042101027516 od 20.07.2015. godine i Nacrt Aneksa V Garancije broj: 06-3157/1 od 20.07.2015. godine po ugovoru, isključuje elemente državne pomoći, ukoliko Ministarstvo prosvjete u roku od pet (5) dana od dana

prijema ovog mišljenja, dostavi Agenciji dokaz da je SZ „Solidarno“ platio tržišnu cijenu premije za izdatu garanciju.

Ovo mišljenje Agencija je zasnovala pod uslovom da su ispunjeni svi kriterijumi iz Rješenja br. UPI-01-430/21-120/3 od 28.10.2021. godine, o čemu će dokaze i podatke Ministarstvo prosvjete i Ministarstvo finansija dostaviti Agenciji u prednje navedenom roku.

Produženje garancije u vezi sa Nacrtom Aneksa broj VII Ugovora o kreditu broj: 00-421-0102751.6 od 20.07.2015. godine, koji se u sistemu CKB banke vodi pod brojem 3022-00-5 od 20.07.2015. godine, ne odnosi se na pitanja državne pomoći u smislu člana 2 Zakona, ukoliko se planirana sredstva planiraju utrošiti u skladu sa namjenom ugovora o kreditu, kao i pod uslovom da su ispunjena sva četiri kriterijuma navedena u ovom mišljenju.

Dodatno, opreza radi, Agencija upućuje Ministarstvo prosvjete i Ministarstvo finansija da ispituju namjensko trošenje sredstava i prate realizaciju projekta, a sve u cilju njegovog završetka, kako krajnji kupci, kojima su namijenjeni stanovi, ne bi bili oštećeni.

Agencija je našla da u trenutku donošenja odluke o produženju roka važenja garancije nije prisutna državna pomoć, a s obzirom da Agencija nije nadležna da cijeni opravdanost i ciljeve izdavanja garancije, primjenu propisa o budžetu i drugih zakonskih propisa, to je obaveza resornog ministarstva da se stara o daljem postupku u vezi sa garancijom, a posebno u pogledu mogućnosti njenog aktiviranja.

PREDSJEDNIK SAVJETA

Dragan Damjanović

Dostavljeno:

- Ministarstvu prosvjete, Vaka Đurovića, Podgorica

-u spise predmeta,

-arhivi